Ч. 212. Чернівці, середа 24. вересня (6. жовтня) 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днів по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

Що з нами буде.

У віденьскій Zeit читаємо статю Карла Маркса п. з. „Слаба сторона Австриї,“ друковану ще 1855 року в ню-йоркскій Трибуні. Про ту статю каже Zeit, що она мабуть найліпша з того всего, що Маркс писав про Австрию. У ній і сегодня находимо богато правдивого та поучаючого.

Що-ж таке Маркс написав про Австрию тому 43 роки? Він сказав, що слаба сторона Австриї — то Славяни австрийскі, особливо як би прийшло до війни з Росиєю. Цар Никола І. не скористав з сеї слабої сторони Австро-Угорщини, але его наслідник заявив цілком отверто Австриї, що розбудить всї дрімаючі симпатиї расові і релїгійні, які тягнуть Славян до Росиї, а ненависть їх зверне до тих наций і правительств, які гнобили Славян. Австрия налякала ся сеї грозьби і справдї мали чого налякати ся.

З 70 мілїонів Славян, — каже Маркс — в Австриї находить ся яких 15 мілїонів, і то різномовних. Чехи находять ся всї в Австриї, але з Поляків і Малорусинів лише мала частина; проча їх частина находить ся в границях Росиї. На полудни Австриї находять ся так само части полудневих Славян. Всюди самі дрібні, порозкидані нераз відломки колись великих і сильних народів, розбитих історичними подіями. З тих відломків одні, як Словенцї, вважають ся лише малозначними причинками до Нїмців або Мадяр, а другі ще мають ту сьвідомість, що они тільки частини свого народу, розібраного державами, і тому хилять ся симпатиями поза границї Австриї. І так Поляки мають свою природну точку тяжкости в царстві польскім, Русини в иньших малоруских провінциях, прилучених до Росиї, Серби у сербскім князївстві. На кождий випадок австрийскі Славяни, то disjecta membra, що глядають сполучень між собою або сполученя з тїлом своїх народів.

Отсе та причина, що помогла до такого сильного розвою панславізму в Австриї. Аби кождий славяньскій нациї забеспечити відроджене, ріжні племена славяньскі почали старати ся злучити ся. Перший виступ австрийского панславізму був чисто лїтературний. Чехи Добровский і Колярж були в Австриї оснувателями панславізму. У Добровского переважили научні ідеї, а у Колярж політичні, хоч він лише нарікав. Славна минувшина а тепершне лихолїтє були темами его поезий. Мрії про панславістичну державу, що диктувала би всїй Европі свої закони, в ті часи ще не знали.

Минув час нарікань і розслїди політичного, лїтературного і язикового розвою славяньскої раси поступили значно вперед. Лїнґвісти Шафарик, Копітар і Міклосіч і історик Палацкий найшли богато прихильників. Ческу і сербску історию мальовано огненними красками, а лихословлено сучасні відносини. Під носом Метерніха ужито історичних і фільольогічних наук до того, щоби витворити єдність словяньску і відповідну політичну партию. Але австрийский панславізм не мав сили і солїдарности, бо опирав ся лише на освічених людях а не впливав на маси — і не міг навіть спробувати здійснити свій ідеал, бо були ріжні мови славяньскі і нищити їх було годї.

Поки панславістичний рух був лише в Австриї, то не був небезпечний. Але повстанє Сербів в Туреччинї звернуло увагу Росиї на них, і, тому що они були споріднені мовою і вірою з Москалями, цар узнав користним почати між ними агітацию. І так Росия стала на чолї славяньского руху і від неї сподївали ся всї здійстненя ідеалу славяньскої держави від Лаби до Китаю, від адрийского до балтийского моря.

Тепер Метерніх пізнав, що готова бути Австриї біда і став зі всїх сил робити против росийских інтриґ. Але его полїцийна система не помогла богато — і так в роцї 1848 славяньский рух обняв широкі маси. Однак в той сам час виступив і реакцийний характер сего руху. Коли Нїмцї, Мадяри і Італїянцї виступали як революционери-поступовцї, Славяни подали ся в консервативний бік. Славяни виратували тодї Австрию від погибелї, помогли Радецкому піти під Мінчіо, а Віндішґрецови здобути Відень, вкінци в 1849 роцї росийска армія прийшла на Угорщину і там покінчила війну в користь Австриї.

Але хоч тодї Славяни так стали Австриї в пригодї, она звернула ся против них. Почала політику, бодай в декім поступу. Знищено окремі привілеї провінций, федералїстичний устрій змінено на

ХТО ВИНЕН?

НОВЕЛЯ

І. ВОРОБКЕВИЧА.

III.

(Дальше.)

Горе тобі, коли судьба прикувала тебе зносити некучі болї, чорний, гіркий смуток у містї, межи мурами і палатами: нема закутини, де би ти міг виплакати ся, скинути з серця жаль.... Кругом шум, галас, стук і крик.

Не так то діє ся у верховинї з сином наших високих Карпатів, коли его люта судьба постигне: Тяжить ему щось на серденьку або розвіють ся всї его солодкі надії, то він їде собі в свій правічний лїс вилляти свій жаль, своє бездолє в щирі груди своєї матери — сьвятої природи:

О так! Той сьвятий шум лїсний, той звучний шепіт і шелест, то оживляючий бальсам для зраненого, болячого серця!

В такій сьвятини опинив ся наш Стефан. Куди гляне: все вільне, все прямо до неба здіймає ся. Вершками протягає ся звучний шум, веселий шелест, величний гимн сьвятої природи! Ту птахи свавільно літають і присьпівують собі, а там лїсною травою, над дзвіночками, над борівкою і чорницею комарики носять ся і так собі любо бренять що аж наслухатись годї. По що тобі сумувати, бідний чоловіче?!

Проч з жалем і журбою! В безвісти щезайте! Лїс не ваша вітчина! Чуй: Що звенить так весело там на зрубі? Птахи нїміють і надслухують на правдиву лїсову пісню, на сердечну коломийку; єї сьпівають веселі Гуцули, стинаючи столїтні велити:

> Ой місяцю перекрою
> Ти гуцульский тату!
> Полюбив я собі рибку
> Гарну і богату.

Над потоком знов з долу чути:

> Ой вийду я на гороньку,
> На горонцї стану,
> Одна несе пироги,
> А друга сметану.

То сьпівають плотарі-керманичі, дараби збиваючи. Знають они тих гуцулок-коломийок більше ніж тих бервен, що Черемошом до моря пливуть.

І Стефанови легко коло серця стало; любим сьпівом збудились і в его души заспалі, забуті думи-коломийки. Облїтають они его як золотокрилі хрущики-мушечки; жаль, туга, розпука мов заумерають і він не хотячи начинає сьпівати, то, що постановив собі задачею свого будучого житя:

> „Ой лїсочку, праліссочку,
> Ти моя сьвятине!
> Я тобою му зживатись
> З топором що днинї,
> А як буде божа воля,
> Сьвіт той покидати,
> Поховайте під смереку,
> Там добре дрімати.

Прийми, лїсна сьвятине, наново твого щирого сина, що на час відпав від тебе! На твій зелений прапор присягає він і не оставить тебе, аж тогди, коли рука не здужає топір і керму вести!

IV.

Хутко минає день за дниною, тиждень за тижнем, а місяць за місяцем.

Люди вже отаву скосили, а невиличкими царинками сторчало лише зісохле биля-бараболинє і малі, а обморожені капустяні головки. У стаї на полонинах уже і на гуслянку не допять; ґазди-фрунташі уже з лїтовиска маржину позганяли, а дївчата коло ботальниць і терлиць так звиваоть ся, що думав бись, що їм уже завтра під вінець ставати. Мороз уже притискав, ґрунями і перший сніжок білїв ся — настала, як кажуть, глуха, темна осїнь.

Наш Стефан звивав ся як тогди, коли з голодом і холодом боров ся. Тяжка робота сталила его силу, гоїла тїлесні і душевні рани. Сьвіжий, здоровий румянець зацвив тепер на личку его, а рани, що їх у шпиталї лїчили, заглядали єго дома при труді так, що треба було окуляри на ніс наложити, щоб добачити маленькі рубці і знаки. Став собі наш Стефан знов здоровим, черствим, хорошим Гуцулом.

централїстичний, і замісць ріжних істнуючих наций видумано одну якусь австрийску нацию. Се вправдї надало Нїмцям австрийским перевагу, але за те ще більше скріпило симпатиї Славян до Росиї. Австрийский панславізм має тепер (1855 року) може більше сили, як коли небудь мав. З попередних революций Італїянцї. Мадяри і навіть Нїмцї вийшли ослаблені і розчаровані, а Славяни вийшли цїло і з надїями на будуче. Коли-ж оно так, то чи дивно, що цїсар Франц-Йосиф вагає ся запускати ся в війну з Росиєю, маючи у своїй державі мілїони загорілих прихильників Росиї?

Отсе зміст статї К. Маркса зперед 42 лїт.

За ті 42 роки неодно змінило ся. Австрийский централїзм і „австрийска нация" пропали, Нїмцї стратили своє значіне державної нациї, — і ми сегодне переживаємо добу, що має підготовити знову федералїстичний устрій з автономією народів. Панславістичний рух перейшов також ріжні степенї розвою і прибрав більше конкретну форму: загально-славяньскою мовою мала би бути росийска, а загально-славяньскою державою Росия. Бажаючи мати в Австриї як найбільше прихильників, Росия у всїх австрийских Славян розбуджувала і по нинїшний день піддержує ріжними способами симпатиї до себе, все в тій надїї, що колись може бути війна, колись може Австрия розпасти ся, а тодї всї Славяни кинуть ся радо в обійми Росиї. Найтяжше відбили ся старання Росиї на нас, бо она не вдоволила ся ширенем самих політичних симпатий до себе, але ще й підкопала нам національний розвій, аби і мову нашу зблизити до росийскої, державної. А щоби ми не мали надії на Українцїв, то у себе на Українї завела також національну неволю.

І вийшли з того досить чуднї відносини. Австрия аж в остатних часах зрозуміла вагу Русинів на границї Росиї, зрозуміла, що чим більше позволить у Русинів буяти росийским симпатиям, тим гірше для неї. Тому й звернула більшу увагу на природний розвій Русинів, а відвернула ся від москвофілів, на котрих довгі часи не могла пізнати ся. Але центральне правительство Австриї немічне і, хоч то в єго інтересї, не може більше помочи Русинам, як би може й хотїло, тому, що сильнїйші Поляки або Волохи спиняють єго в тім, бажаючи в краю скріпити ся коштом Русинів. Держава наша не може мати найменшого інтересу в тім, аби Русинів гнобили Поляки і Волохи; в тім можуть мати інтерес лише Поляки і Волохи і то інтерес, на перший погляд для них тепер користний, але в будуччинї зовсїм непевної вартости, і то так для Поляків, як і для Волохів.

В Росиї нема знов зрозуміня для наших національних змагань, бо замісць мати тепер за собою силоміць піддержувані симпатиї одної горстки москвофільскої, могла би Росия одним указом, увільняючим Україну з пут, зискати собі симпатию всїх австрийских Русинів. Вже само глядане людянїйших відносин росийско-польских настроїло австрийских Поляків більше мирно, як доси; подібне старане людяного полагодженя росийско-українських відносин зробило би величезний вплив на всїх австрийских Русинів.

Вправдї сегодня нема в Росиї нїяких офіцияльних признак на те, що там хотять знати Українцїв; але за те закрались там уже сумнїви що-до успішности такої росийскої роботи, як наше москвофільство і ми ті сумнїви чули від визначних росийских мужів на зборах славяньского благотворительного комітету. А де вже такі сумнїви є, там найблизшою думкою є та, що Росия мусить, так як в иньших славяньских народів, вдоволити ся і в нас самим ширенем політичних симпатий до себе, без московщеня і австрийских Русинів. А маємо деякі познаки на се, що Росия готова ту роботу поручити не нашим москвофілам, а декому з народовцїв. Часи нинї такі тяжкі для нас, що на росийскі симпатиї масї Русинів дуже легко здобути ся. Се був би легко зрозумілий обяв психічний, в своїх наслїдках для Австриї досить грізний. Зпід гнету в Австриї Русини дуже легко утекли би думками під крила Росиї, забувши навіть, що та сама Росия гнете Україну.

Московщенє австрийских Русинів не має будуччности і оно скорше чи пізнїйше загине, але на політичні симпатиї до Росиї у нас на жаль ґрунт дуже добре підготовлений, завдяки необачности декотрих правительств і тих народів, що жиють з Русинами. Не дати себе пожерти суєідам — се наша річ, але інтерес і Австриї і Росиї вимагає не дати загинути нашому народови як нациї, бо як би що до чого прийшло, готов бути з нами клопіт, немилий а — ненотрібний...

Spectator.

Школа і рускі учебники.

Завдяки неутомимій працї нашого інспектора п. О. Поповича можуть тепер рускі школи на Буковинї рівняти ся що-до учебників зі школами найбільше просьвічених народів в Австро-Угорщинї. Нашим учителям стало тепер далеко лекше в їх тяжкій працї, бо, маючи дуже добрі підручники, не потребують більше бродити в темнотї. Але й ученикам стало лекше, бо вже не потребують нї читати нї писати такими виразами, яких не чують нїколи в щоденній розмові. О знаних не потрібних та для дїтий незрозумілих буквах не хочу й згадувати, хоть Яків Богдан все ще за ними плаче та жалує ся, що у Київі бачив золотого йора завбільшки доброго хлопа, а на Буковинї і маленького йора в школах уже не видати. Чейже кождий при-

---

Неоднї дївочі очи поглядали за ним, особливо в недїлю, як йшов з ненькою до божого дому мов той жених приодїтий. Всїх він сердечно поздоровляв, з кождим щиро і приязно поговорив.

Все те не було по воли молодих, гарних дївчат. Они радї, щоб він з ними коломийки погуляв, пісню засьпівав, з ними пожартував... а не удавав такого сьватого, що хоть єго зараз під шкло клади, та на стїну і поклони бий! Не знали они, чого він за ними очима не кидає.

Одного вечера вертав Стефан з товаришами зі зруба.

— Яка примха завела ся у Кифорячки? крикнув один з них, — там людий, як тих мурашок; мабуть задумала стара з лопатою і мітлою по Чорногорі в танець пустити ся.

— А як чогось скиглять, мов би всїх счезників з пекла розпустили, — примітив другий.

Стефан аж остовпів; єму причув ся знакомий голос.

Як не свій прибіг він до воріт і крикнув таким голосом, що аж лячно слухати було:

— Що ту дїє ся? Що такого стало ся?

— От, привели Кифорякову Катерину цюпасом — відозвали ся голоси з гурми людий.

Бідний Стефан так побілїв, мов би каплї крови в собі не мав.

— Що з тобою, Стефане? Тьфу! та пек тобі! — сказали до него товариші. — В кровавім бою, де гармати гремїли і кулї свистали, стояв як та скеля, а тут бабский крик, плач пустої вітреницї так єго порушив, що... фе! сором хльо! Ходїмо домів!... Де твоя парубоцька слава?

Стефан нїчого не бачить, нїчого не чує. В голові гуде єму, як в пустім млинї. Зойк знакомого голосу ножем єму в саме серце норе.

Чув він, як она кричала: — Зжаль ся, ненько, надї мною! Не гнївай ся, рідна! Та-ж я твоя донька — твоя Катерина!...

Єї плач збудив одеревілого Стефана із глубокої задуми. Бачить він, як стара, мов відьма, мов люта вовчиця на нещасну доньку кинула ся; бачить, як она ногами бідну топче і копає; як нещасна, залята кровю, мов підтяте бервено, до землї валить ся... Стерпіти се не єго сила.

— Катерино! Катерино! — заголосив він і кинув ся на зімлїлу. Здоймив єї на руки, цїлує, пестить і до серця пригортає — не зважає на стару, несамовиту матїр, що своїми страшними проклонами рада би свою дитину згубити, з сорому разом з нею минути ся, під землю запасти ся.

Ухопив він єї, як то перо, як то легеньке стебельце і понїс мимо матерних проклонів і людского здивованя через цїле село, через кладку і потік аж до тої скромної хатчини, де єго ненька проживала. Бездушну положив єї на припічок, прикрив дергою і киптарем, а сам припав до материної груди і промовив крізь слези:

— Ненько моя дорога! вволи менї волю, прийми під твою кріваю єї нещасну, всїм сьвітом покинену... Я єї ще люблю... правда, не так, як перше, але як брат свою нещасну, блудну сестру.

— Дитино моя солодка, — відповіла жалісно стара мати — ти знаєш, що твоя доля моя доля і я тобі не спротивлю ся.

Він не чув того. Зомлїла пробудила ся і на него зирнуло двоє очenят так мило, що єму наче божий рай отворив ся. Зирнули на него дві зірки, що не мали сьвітити на єго небосклонї.

V.

Минула тяжка зима. Кругом весняно, любо і мило. В хатчині розмовляє Стефан з ненькою.

— Знаєш, Стефане, що люди неодно говорять... Правда, що то не вадить. Одного лиш бою ся, щоб яке нещастє не скоїло ся.

— Ненько моя! До чого все протягати, для людских язиків двері отвирати? Піду до неї і спитаю ся, чи она мене любить, чи хоче зо мною вік прожити. Як схоче, то щоб люди більше не говорили, покинемо наше село і підем в яке друге... Сьвіт далекий і широкий, а для здорових рук усюди притулок.

— Про мене, сину, роби, що воля; твоє щастє моїм щастєм, твій біль моїм болем; там, де ти проживаєш — хоть би було і на кінци сьвіта — там мій рай, там моє все...

Хотїв він, нахилившись, поцїлувати материну сьвяту руку, але она підняла єго, пригорнула до грудий і як щира мати перехрестила:

— З Богом, мій сину дорогий, дай нам Господоньку в добрий час і щасливу пору!

У зїльнику, під росохатою линою сидїла Катерина. Стефан пішов до неї — а тимчасом в хатчинї перед сьвятим образом стара ненька сердечно Богу молила ся.

(Конець буде).

знасть, що та давна наука по школах приноси ла селяньским дітям дуже мало хісна. Чув я на власні уха, як казали самі селяни, що давно не було й половина тої науки, яка є тепер, і не один з таких господарів, що ходили колись до школи, каже: — Ого, коби були й мене так учили, як учать тепер моїх дітий, то певно стояв би тепер собі лїпше!“

Сего року вийшли вже послїдні книжки для наших шкіл, т. є. читанка і граматика для 5. і 6. року шкільного; їх можна дістати в книгарни Пардінього. Але здає ся, що ся книгарня ще немає доброго понятя о теперішнім рускім шкільництві, бо инакше була би певно тримала на складї більше згаданих учебників. Вже першого тижня по вакациях забракло там сих книжок і богато шкіл подіставали відти повідомленя, що книжки прийдуть пізнїйше. Видко, що є на Буковинї богато ще людий, думаючих, що наше руске шкільництво все ще таке, як колись було. Они відай ще не знають, що коли нелавно тому ходили до руских шкіл лиш по кількадесять або навіть лиш по кільканайцять дітий і половина лавок стояло порожних, то тепер ходить їх по кількасот майже в кождім селї, а лавок уже не стає. В многих школах сидять діти набиті як оселедцї і пишуть на столї та кріслї. Думаємо, що згадана книгарня переконає ся сего року, що на Буковинї є не лиш руского народу, але вже й руских учеників богато та постарає ся иньшим разом о більше число руских учебників.

Ми же, братя учителї, берім ся щиро до працї і покажім, що вміємо вихіснувати материял в теперішних руских книжках: покажім сьвітови, що й наші школи починають процвитати. Тепер прийшла черга на нас постарати ся, аби наші школи порівнали ся з школами иньших народів не лиш що-до учебників, але й що-до шкільної науки та просьвіти народу. Тогди не будуть мати наші теперішні ученики такого встиду, який мають тепер руські вояки при маневрах від найвисших військових достойників за то, що не знають нумера від свого ґвера; тогди то замовкнуть наші вороги, нам буде належита честь і похвала, а Нїмцї признають тогди, що треба числити ся й з руским народом. То-ж з охотою братя-учителї до працї, бо, як сьпіває о. Манастирский про Днїстер:

„Вже ранок свитає, нарід воскресає
З давного, так довгого сну.
Фалев тра зиграті, сьвіту се сказати,
За море сю вість занесу.

Н. Сп.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 5. жовтня 1897.

Цїсар у ґр. Баденїого. Півурядовий Fremdenblatt доносить: Цїсар, прибувши в суботу з Будапешту до Відня, удав ся разом з ад'ютантом полковником ґр. Альбертім просто з двірця відкритим повозом до палати мінїстерства справ внутрішних, щоби відвідати президента мінїстрів ґр. Баденїого несподївано і о тій високій чести дізнав ся президент мінїстрів аж тогдї, коли цїсар був вже в палатї. Ґр. Баденї поспішив радістно напротив монарха і впровадив его до свого кабінету, де цїсар забавив звиж пів години, а відтак відвідав жену ґр. Баденїого. З палати мінїстерства справ внутрішних відїхав цїсар до свого замку.

Іменованя при судї. Начальник уряду для веденя ґрунтових книг Франц Мар іменований канцелярийним директором І-ої кляси в Чернівцях; начальник помічних урядів Льеопольд Ґенсталер став начальником канцелярийним І-ої кляси в Чернівцях; канцелїст Фердинанд Дроздовский в Сучаві іменований начальником канцелярийним II-ої кл. в Сучаві; начальник помічних урядів Іля Цоппа став другим канцелярийним директором в Сучаві; а почтовий практикант Мартин Туряньский іменований екзекутивним урядником X-ої ранґи в Чернівцях.

Конкурс розписаний на посаду надучителя і мол. учителя при 2-кл. школї в Ґлїттї, ґурагуморского повіту. Хто би хотїв подавати ся о одну з тих посад, має ся виказати кваліфікациєю на учителя з нїмецкою і рускою викладовою мовою, а з волоскої мови яко предмету. Подавати треба до 28-го с. м.

З черновецкого унїверситету. Вчера в полудне відбула ся в авлї черновецкого унїверситету в присутности представителїв урядів, корпораций, товариств, професорів і студентів торжественна інавґурация нововибраного ректора проф. д-ра Гільберґа. Уступаючий ректор проф. др. Рошман-Гербурґ, котрий задля сего торжества мусів лишити раду державну, здавав справу з житя унїверситетского і піднїс деякі дуже характеристичні появи. Так в минувшім роцї відбули ся на правничім виділї не більше не меньше як 105 риґорозів і 25 промоций, а на фільозофічнім виділї не було нї одного риґороза і нї одної промоциї. Взагалї правничий виділ тепер переповнений, а то тому, бо введенє нової цивільної процедури збільшило число судових урядників. Але тепер, коли місця вже обсаджені, повинні студенти добре над тим призадумати ся, який виділ вибирають, аби опісля не жалували передчасного вибору. Відтак держав новий ректор др. Гільберґ інавґурацийну промову „про відносини фільольоґії до природописної науки.“

Полекша для почтових урядників наступила з днем 1-го с. м. Від тепер буде істнувати нова катеґория урядників, а то старших почтових офицялів в IX-ій ранзї, котрі стояти муть на рівні з почтовими касиєрами і касовими контрольорами. Лише такі старші офицяли не потребують здавати іспиту касиєрского. При недалекім авансї мають около 300 офицялів стати старшими офицялами. Також улекшено приступ до іспитів на сталих урядників.

Вечерок з танцями уряджує товариство „Союз“ дня 24. сего місяця в салї Народного Дому. Вістку сю приймуть радо не лиш ті, що хочуть танцювати, але й ті, котрим залежить на розвою товариского житя черновецких Русинів. Товариство „Союз“ зробило справдї велику прислугу рускій громадї, як би взяло в свої руки веденє товариского житя.

Удержавненє льокальної зелїзницї. Довідуємо ся, що між мінїстерством зелїзниць а спілкою буковиньских льокальних зелїзниць ведуть ся переговори в справі удержавненя бук. льокальної зелїзницї Гадикфальва-Радівцї.

Винагороди для сьвідків і судових знатоків. В послїднім випуску „Вістника законів державних“ знаходимо нові постанови що-до винагород сьвідкам і судовим знатокам в новій цивільній процедурі. Кошти подорожи мають признавати ся остілько, оскілько сьвідок справдї їх мав. В специяльних лише випадках або де віддаленє є більше, як 4 кільометри, буде признаватись заплата за осібну підводу; в иньших случаях треба послугуватись загальними комунїкацийними средствами, як трамвай, омнїбус і т. п. В містах можна уживати фіякра лише там, де нема иньшої комунїкацийної звязи; за те вільно собі числити за їзду трамваєм, без огляду на се, чи сьвідок або знаток мешкає далеко, чи цїлком близько. За страту часу може сьвідок домагати ся заплати тогдї, коли занятя его через то справдї потерпіли втрату, і тогдї належить ся єму заплата за всї утрачені днї; а числитись має час не лише самого переслуханя, але час від виходу з дому аж до повороту. Відшкодованя за стравне і нічліги мають установити висші краєві суди, кождий для свого округа. Именно мають бути установлені тарифи, поділені на чотири кляси після степени заможности і суспільного становища сьвідків. В той сам спосіб має бути унормоване відшкодоване за втрату часу. В кождій клясї тарифи має бути установлене minimum і maximum відшкодованя. Знатоки мають право домагати ся відшкодованя за виложені кошти, за страту часу і за труд. Розпорядженє се входить в житє з днем 1-го січня 1898 р.

Порто листове має бути підвисшене для заграничних посилок. Именно від 1-го січня 1898 буде більше порто від листів, що ідуть за границю. В Австро-Угорщинї буде з 10 кр. підвисшене на $12^{1}/_{2}$ кр. Рекомендовані листи будуть також підлягати оплатї підвисшеній о $2^{1}/_{2}$ крейцара. В руху внутрішнім порто листове не дізнає нїякої зміни. Лиш карти кореспонденцийні будуть коштувати 5 сотиків ($2^{1}/_{2}$ крейцара).

Женщини на унїверситетах в Австриї. Сими днями увійшло в житє розпорядженє мінїстра просьвіти, видане в мартї с. р., на підставі котрого женщини стали допущені яко звичайні і надзвичайні слухательки фільозофічного виділу. Від звичайної слухательки вимагає ся скінченого 18-го року житя, австрийского горожаньства і іспиту зрілости в однїй з державних ґімназий або иньшого рівнорядного заграничного заведеня. Від надзвичайних слухательок вимагає ся лише іспиту зрілости, але мусять записати ся що найменьше на 10 годин тижнево. До вписів на віденьскім фільозофічнім виділї зголосило ся дуже много женщин з Росиї, однак канцелярия деканату мусїла їм відказати принятя задля браку вимаганих условий.

Знов пожари. Стирта з горохом пахтяря Авґуста Млчоха в Оршівцях, кіцманьского повіту, згоріла цїлком. Шкода виносить 1400 зр. Що було причиною огню, не знати, але дехто підозріває, що огонь був підложений. — В Гаврилівцях згоріла стирта збіжа і сїна пахтяря Сидіра Манескула. Шкоду обчисляють на 1000 зр. — Коло Войтінелю згоріла шопа з сїном. Шкода виносить 5000 зр. І в сих двох випадках причина пожару незнана, але наші Гершки і Мошки мають свою льоґіку. Гершко каже в своїй Rundschau, „що тут о підпалї не може бути бесїди,“ а Мошко каже в Post, „що певно не помилимо ся, коли й сим разом яко причину пожару приймемо то, що й перше.“ се-б то підпал. Най же собі Гершки і Мошки пишуть, коли їм так до смаку і они тим хотять покрити всякі ґешефта жидків; їм чей нїхто не повірить, бо „пес бреше, вітер несе.“

Здоровенні жолудки. Лїкарі, що були на конґресї в Москві при кінци серпня с. р., мали дуже добрі жолудки. Стверджено тепер, що підчас конґресу від 12 до 2 години пополудни в їдальнїй сконсумовано денно 28.000 пайок хлїба, 6.000 паштетів, 5.500 шклянок чаю, 3.000 шклянок кави, 2.000 шклянок молока і 3.400 фляшок пива, і неменьшу скількість вина і вод мінеральних. Маємо респект перед такими жолудками!

Вуж в людскім тїлї. Одна французка ґазета пише: Від пів року терпів малий 7-лїтний хлопчина в Монлїсон у Франциї страшенні болї в серединї і чахнув таки в людских очах. Болї ті уставали трохи, коли недужий випив спору мірку молока. Дитина худнїла з дня на день, хотяй мала ненаситний апетит. Вкінци дала мати хлопчинї за порадою сїльскої баби якийсь напій і по кілкох годинах видав синок із себе живого вужа. Батько дитини є гандлярем дерева і здає ся, що як одного разу наскидав купу дерева перед домом і дитина заснула там серед забави, вуж влїз єї ротом до середини. Зрештою була се звичайна веретїльниця, отже може бути, що то не є лише ґазетярска видумка.

Траґічне весїлє. В Ґаях коло Львова відбувало ся недавно у жида-коршмаря весїлє, а на нім з'їхали ся трохи не всї коршмарі цїлої окресности. Жидиска скакали, як хто вмів, їли, пили, а нарештї похорували ся. Всї як були, попадали смертельно недужі, навіть фірмани занемогли. Конець був такий, що 4 особи таки на місци померли, а прочі поприходили якось до себе. Неначе з якої убійчої челюсти утїкали жиди з весїля домів, уходячи перед стоячою уже за плечима смертию. Що там такого стало ся, годї знати, бо жиди держать цїлу подїю в тайнї. Ходить лише чутка, що пейсаті весїльники потроїли ся рибою, або як иньші повідають, хлїбом. Судове слїдство, заряджене властями, мабуть викриє і вияснить сю загадочну справу.

Померли в Яворові Леопольд Шабель, радник львівского намістництва, в 65-ім роцї житя; — в Ряшеві Йосиф Глушкевич, президент краєвого суду, Русин родом, в 58-ім роцї житя; — в Тернополи Теодор Брикович, богослов III-го року, в 23-ім роцї житя.

Телеґрами „Буковини“.

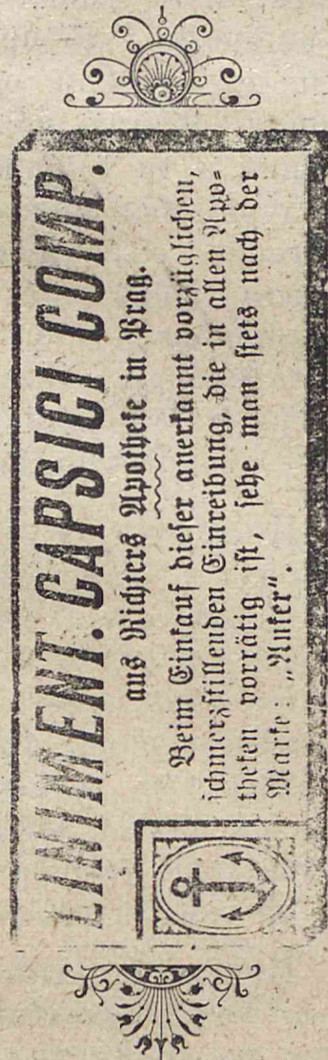
З дня 5-го жовтня 1897 року.

Відень. Презес міністрів Бадені появив ся в палаті послів. Поодинокі клюби мали его витати, але він наперед просив їх, аби того не робити. Лише в салї засідань богато послів витало его сердечно. Президент Катрайн виїздить на тиждень в Анґлію в важних справах родинних.

В палаті послів предложено проект закона о мелїорацийнім фонді. Продовжене дотоване фонду аж до 1914 року. На внесене нїмецких поступовцїв наступило поіменне голосоване над одною петициєю в справі неврожаю.

Ранїшні ґазети доносять, що в Хебі випущено редактора Гофера з вязниці з уваги на его здоровле. Слїдство веде ся далї.

Будапешт. Після Bud. Corr. мали би парляментам предложити провізорию угодову на один рік. Банфі ґратулював Баденїому до скорого виздоровленя.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.